

uitgevoerd. In al zulke éne vrouw u aangevuld in of vrouw, moeder, of ontbrekt, en n optornen, en een geoeft de vrouw en ook de

toe, en al we waarlijk in verpleegster eggen we er ook hier den dat schade te aan ons cht, zoo we le gedachte, bij uitzon- zigen perso- als regel voor nuten en in

ter. abdicceert de gewichtigste van haar niet, zal het egerster niet en, in prac- en vooral en verpleeg- op de vrouw verpleegster es moet toeh ten enen-

de moeilijks onnaden- p de hoogte n niet inzien, ochters voor en stelt, dan geweest, en aan op sier-

legt vooral e doormaak- incieve naar rger was het Thans nam wonnen we

kranken in an zelf, door ft men over pleeg meer oerlei dat men t te weten, aan uit de n het in een

de moeders re dochters er niet meer wijze leeren

oo is het met siken, en zoo gting. jong meisje t leeren van de, maar wel huishouden, n; en geen voltooid wor- lijk het jonge ge kennis en

rengt tweee, pleging door rger wordt, te ziekenver- zuiveren over te emde handen

puristisch te elen, dat deze stemming is

moet zieken- a. De eerst- wezene. Die- en vreemde in het moe-

zoo velen in geloof en de ingt, is een eeuw. Voor niets voor

dit terrein het gezins- en almeer ziekenverple- ijkst en het natig genoeg

telijke liefde, s, dat ze den e leven dat gratie staat, iets buiten- stellen.

lijke" liefde, in zijn ver- door werke-

ndene.

nerking van t als twee heid naar ste de Hei- het door

onze vaderen in den loop der historie ge- vondene.

Concreet uitgedrukt zou, wie dit be- weerde, tot de stelling moeten komen, dat de Heilige Schrift en b.v. de Formulieren van Eenigheid als twee bronnen van waar- heid op één lijn stonden en als van gelijke waarde waren te beschouwen.

Dit nu zou in strijd zijn met wat en de Christelijke kerk in het gemeen, en de Gereformeerde kerken in het bijzonder, steeds staande hielden.

Nooit heeft dan ook één enkel Gerefor- meerd theoloog zulk een ongerijmde stelling verdedigd; en dat de *Herant* zich hieraan evenmin ooit bezondigd heeft, is aan al onze lezers, en zoo we vertrouwen mogen, ook aan den schrijver in de *Nederlander* bekend.

Steeds en onveranderlijk is door ons tegen al zulk beweren geprotesterd, en geleerd, dat alle confessies, catechismi en canones steeds *apellabel* bleven aan de Heilige Schrift. Geheel de theorie der *gravamina* steunt hierop, en ieder weet hoe we ten opzichte van Art. 36 onzer confessie zoo openlijk mogelijk deze theorie van de gra- vamina in praktijk brachten.

Zelfs het vermoeden kon dus niet op- komen, alsof de schrijver van *Scolastica II* met wat hij in de redevoering beweerde, zulk een gelijkstelling van de historische vondst met de Heilige Schrift, als wa- ren beiden bronnen van waarheid, be- doeld had.

Noch de confessie, noch de catechismus noch de canones, noch de rijkste histo- rische vondst, die in de erfenis der va- deren ons toekwam, kunnen ooit, op wat wijze ook, zich als bronnen van waarheid aandienen. Ze zijn dat niet, ze bedoelen het niet te zijn, en niemand mag ze er voor uitgeven.

Hiervan staat dan ook in *Scolastica II* geen woord. Er staat niets in, dat er op lijkt.

Gezegd werd in deze redevoering iets dat er niets mee gemeen had. Er werden niet drie bronnen van waarheid naast elkander gesteld; maar naast elkander wor- den gesteld drie gevallen, waarin het zoeken geen zin had.

Dit nu is uiteraard geheel iets anders. Het is een protest tegen hen, die zoeken om het zoeken, die in het zoeken de stu- die doen opgaan, en er spijt van hebben als iets gevonden wordt, omdat het zoeken dan uit heeft.

Bij dit protest moest dus al het zoeken dezer lieden, voor zoover het ijdel is, omdat het redeloos is, en motief mist, naast elkan- der worden geplaatst; en dat geheel een- maal voor zich hebbende, moest dit geheel in zekere categorieën worden ingedeeld, om er het onzinnige van aan de kaak te stellen.

Dit onzinnige nu bleek in het éne ge- val een andere oorzaak te hebben dan in het andere geval; en naardat in die drie ge- vallen de oorzaak van het onderzoek een andere was, moest de indeeling uitvallen.

Die drie oorzaken nu, geformuleerd naar den aard en de natuur van het doel dat alle zoeken moet hebben, om niet onzin te zijn, werden aldus aangegeven: 1°, men zoekt niet naar wat niet zoek is; 2°, men zoekt niet naar wat gevonden werd; en 3°, men zoekt niet naar wat u voorgelegd wordt.

Duidelijk bleek dus, dat de drie cate- gorieën uit de idee van het zoeken werden afgeleid, en dat de indeeling zich splitste naar de drie oorzaken, die alle zoeken on- zinnig maken.

Zoeken is alleen dan niet onzinnig, zoo het u te doen is om iets te vinden, dat ge niet reeds hebt. Maar alle zoeken is de ongerijmdheid zelve, zoo wat ge zegt te zoeken, reeds ter uwer beschikking is.

En dat nu laat drie onderscheiden ge- vallen toe. Er is drieërlei ongerijmdheid, drieërlei onwilsheid bij het zoeken denk- baar. En die drie gevallen zijn, zoo wat ge zoekt reeds voor u ligt, of omdat het nooit zoek was, of omdat het reeds gevon- den werd, of omdat een ander het u open- baart.

De onderscheiding, de indeeling kon hier- dus niet anders uitvallen. Ze moest geno- men worden, gelijk ze genomen werd. Ze moest zóó en niet anders zijn, omdat de idee van het zoeken geen andere onder- scheiding toelaat, en deze onderscheiding eischte.

We zien dan ook niet in, wat op de naast-elkander-plaatsing van deze drie is aan te merken, al spreekt het vanzelf dat deze zelfde naast-elkander-plaatsing daarom nog volstrekt niet bruikbaar is, zoo men de geheel andere vraag stelt, welke de bronnen onzer kennis zijn, om tot de zeker- heid der waarheid te komen.

Stelt men die vraag, dan moet de indee- ling een geheel andere zijn, en zou het geen zin hebben, het gevondene en het geopenbaarde aldus als twee categorieën naast elkander te plaatsen, eenvoudig omdat het „reeds gevondene" nooit bron kan zijn, overmits het zelf wijst op een bron waar- uit het gevonden is.

Doch al is hiermede formeel de juistheid van het geschrevene in *Scolastica II*, gelijk men ziet, afdoende gehandhaafd, toch willen we het bij dit formeel antwoord op de ge- maakte bedenking niet laten.

Op zichzelf toch is het volkomen juist, dat iets voor ons geen historische voadst kan heeten, zoo we niet de overtuiging hebben, dat die vondst het juiste en het ware vond.

Historisch onderzoek kan ons tot het juiste inzicht in het Mohamedanisme leiden, maar daarom levert het Mohamedanisme nog geen inhoud aan onze persoonlijke over- tuiging. Het geeft ons dan wel de over- tuiging, dat aldus het Mohamedanisme is, maar nog allerminst dat de zaak der religie staat, gelijk het Mohamedanisme ons die voorstelt.

En zoo, dit geven we voetstoots toe, was de historische vondst in *Scolastica II* niet bedoeld. Bedoeld was waarlijk, dat we in onze historisch vondst iets bezaten, waarop we konden afgaan.

Voor nader bewijs verklaarden we wel niet terug te treden, indien tegenspraak hiertoe noodzaakte, maar er lag toch in, dat we voor ons zelve dat bewijs ten be- hoefden, en dat we, zulk bewijs ten behoeve van anderen leverend, ook dan nog onge- schokt zouden blijven in onze overtuiging, indien het ons niet gelukte het bewijs voldin- gend en voor anderen overtuigend te leveren.

Men herinnert zich het ter toelichting hiervan gekozen voorbeeld. Een kind ge- looft dat zijn moeder zijn moeder, zijn vader zijn vader is, zonder naar bewijs te vragen. Werpen anderen daarentegen twijfel op, dan verzamelt het de bewijsstukken die het vinden kan, doch ook al schieten die in bewijskracht tekort, daarom twijfelt het toch geen oogenblik dat die zijn vader heette, ook wel waarlijk zijn vader was.

Dat werd in *Scolastica II*, ter wille van de korthed, alleen van de Christelijke waar- heid in het gemeen betoogd, maar geldt uiter- aard van elke diepgewortelde waarheids- overtuiging, die saamhangt met ons innerlijk leven en heel ons persoonlijk bestaan, dus voor een Calvinist ook van het Calvinisme.

Te dezen opzichte nu behoort onder- scheiden te worden tusschen het diepste beginsel en hetgeen uit dat beginsel is af- geleid.

Wie zegt, dat de Heilige Schrift Gods Woord is, spreekt een beginsel, een alge- meene stelling uit, en dat beginsel, deze al- gemeene stelling ziet op het Getuigenis des Heiligen Geestes in zijn hart. Doch dit brengt volstrekt niet mede, noch dat hij beweert dat elke uitlegging, die hij aan een tekst geeft, daarom onherroepelijk vast zou staan, noch ook, dat alle afgeleide onderdelen uit het Schriftwoord geen correctie zouden toelaten.

En zoo nu is het ook hier. Ook wie verklaart dat een richting, gelijk het Cal- vinisme, voor hem de ware richting aan- geeft, onderscheidt daarbij tusschen het be- ginsel, tusschen de grondstelling die hij hiernede uitspreekt, en tusschen de daar- uit afgeleide bijzonderheden.

In zijn *Stone-lectures* heeft Dr. Kuiper dit diepste beginsel van het Calvinisme in de eerste lezing nauwkeurig uiteengezet, en aangetoond, hoe voor ieder het uitgangs- punt, het beginsel van zijn levensopvatting bepaald wordt door de verhouding, waarin hij zich plaatst tot God, tot den mens en tot de wereld, en hiertoe alleen.

Om ons nu tot het eerste te bepalen, werd aangetoond, hoe deze verhouding tot God een eigenaardige was onder het Paga- nisme, in het Mohamedanisme, in het Romanisme, in het Modernisme en in het Calvinisme, en duidelijk gemaakt hoe de grondtrek van het Calvinisme ten deze hierin ligt, dat het de verhouding van onze ziel tot God stelt als een rechtstreeksche en onmiddellijke, gelijk uit het *cor. Ecclesiae*, de belijdenis van de uitverkiezing en de opvatting van de kerk als „vergadering der geloovigen", blijkt.

Welnu, dat is hier de historische vondst, en het zich aansluiten aan dat beginsel is iets, dat geheel beheerscht wordt door onze persoonlijke overtuiging. Het is onze eigen persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen, die beslist of dat standpunt het onze is of niet.

Daar kan niemand iets aan veranderen, of eerst zou onze persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen een andere moeten geworden zijn. Zoolang ze dit niet is, blijft ze voor ons wat ze voor de Calvinis- ten der 16de eeuw was, en blijft de weg dien zij insloegen, dus ook de weg dien zij bewandelen hebben.

Dat dit in *Scolastica II* niet nogmaals werd toegelicht, sprak vanzelf. Er was geen tijd voor. En ook, wie pas zulk een onderwerp principieel in een uitgegeven geschrift heeft uiteengezet, is er niet toe gehouden. Hij mag onderstellen, dat men nota neemt van wat hij publiek schreef.

Doch nu spreekt het voorts vanzelf, dat wie alzoo, op grond van zijn persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen, Cal- vinist is, en alzoo de keuze van richting beslist acht, en over het juiste beginsel niet meer aarzelt, niettemin scherp moet onder- scheiden tusschen dit beginsel en tusschen hetgeen er uit is afgeleid, ook in de prac- tische toepassing.

Onwankelbare overtuiging ten aanzien van de historische vondst van het beginsel sluit in het minst niet uit, dat de uitwerking vandat beginsel aan logische consequentie te wenschen overliet. Daarom heeft Dr. K. in de *Stone-lectures* deze logische conse- quentien ten opzichte van de Kerk, de Wetenschap, den Staat, de Kunst, en de Actualiteit breedvoerig aan het beginsel ge- toetst, om aldus de meerdere of mindere zuiverheid van de uit het beginsel getrok- ken hoofdlijnen aan te geven. Nog onlangs deed de *Herant* dat meer bepaaldelijk ten opzichte van de verhouding van Kerk en Staat.

Strijd bestaat hier dus in het minst niet. Alles komt aan op de juiste onderschei- ding tusschen het beginsel en de afgeleide stellingen, en voorts op de vraag, of er in ons hart, in ons persoonlijk bestaan, en met name in dat hoogste bestaan, dat in onze persoonlijke gemeenschap met het Eeuwige Wezen ligt, keuze van beginsel ligt be- sloten.

Dat nu is het geval ten opzichte van de Heilige Schrift door het Testimonium Spi- ritus sancti, d. i. door het Getuigenis van den Heiligen Geest; en ten opzichte van het Calvinisme door het al of niet onmiddellijke karakter van ons gemeenschapsleven met den Hoogen God.

Uit de Pers.

Het werke van den heer Van Oosterwijk Bruin: *Uit de dagen van het Réveil*, gaf Dr. Bavinck aanleiding tot deze opmerkingen in de *Bazuin*.

Dese teekening van het standpunt van Groen is in hoofdzaak juist. Ofschoon als jurist en als historicus hoe langer hoe duidelijker de geschied- kundige betekenis van het Calvinisme inziende, dacht Groen er nooit aan, om als Calvinist zich van zijne Protestantische mede Christenen af te sonderen of zich tegenover hen te stellen.

Hij stond en bleef staan zoowel in zijn kerkelijk als in zijn politiek program, op den grondslag van de hoofdwaarheden der Hervorming. De belijdenis der praedestinatie had nimmer voor hem die betekenis, welke er in de Gereformeerde religie aan toegekend werd. Het was er hem steeds om te doen, om de geloovige Protestantische Christenen bijeen te houden en tot een gezamen- lijke actie te brengen. Hij was geen zoon van Dordt, maar een kind van het Réveil en is dat gebleven tot in zijn laatste levensjaren toe.

En toch is het een vergeetachtige poging, als de heer van Oosterwijk Bruyn ons in dezen zin tot Groen terugroept. Zijne bedoeling is daarbij te waardeeren, en de poging selve verklaarbaar. Ook is het jongere Calvinisme tot ernstig zelf- onderzoek geroepen, als het op een man als den heer van Oosterwijk Bruyn den indruk maakt van betwijfel, twijfelachtigheid en eigenrechtigheid.

Maar toch is zijn poging van te voren met onvruchtbaarheid gemerkt. Want ten eerste waren al de verschillen, die later duidelijker aan den dag zijn getreden, reeds van den aanvang af onder de mannen van het Réveil zelve aanwezig. Zij zijn niet door invloeden en werkingen van buiten uiteengevallen, maar verschillen onderling zoo zeer dat zij vanzelf uiteen moesten gaan zoodra het bewustzijn rijpte en de overtuigingen zich ontwikkelden. Groen en van der Brugghen, de la Saussaye en de Liefde, Da Costa en Beets, om niet meer te noemen, moes- ten uiteengaan, zoodra de kinderlijke naïeve periode voorbij en het bewuste leven van den mannelijken leeftijd aangebroken was. Het Réveil droeg zelf van den beginne af verschillende richtingen in zijn schoot.

Ten tweede waren die verschillen niet onbedeu- dend, maar gingen met de hoofdwaarheden des Christendoms op het nauwte samen. Zij betroffen toch Schrift en belijdenis, kerk en staat, natuur en genade, en grupen zelfs in op het geloof aangaande de Drieëenheid, den persoon en het werk van Christus, ja op heel de dogmatiek. Het is toch een gansch verkeerde voorstelling, alsof de mannen van het Réveil in de hoofdartikelen van het Christelijk geloof volkomen overeenstemden, en eerst in enkele ondergeschikte artikelen ver- schieden. Zoo mechanisch hangen de artikelen des geloofs niet saam. Zij zijn geen korrelen droog zand, maar vormen een organisch geheel. Wijziging van het ene heeft ook wijziging van het andere ten gevolge. De belijdenis van de Twaalf Artikelen is, schoon in woorden overeenstemmend, zekelijk in de Roomsche kerk een andere dan in de Protestantische, in de Gereformeerde kerk een andere dan in de Lutherische enz.

En daarom ten derde ook, voor een wederom innemen van het standpunt, waarop Groen zich plaatste, bestaat er thans geen gelegenheid meer. Ja, hoewel de Gereformeerden van den tegenwoer- digen tijd, inzonderheid de zonen der Scheiding van 1843, altijd met groote dankbaarheid denken aan het kloekmoedig optreden van Groen voor de rechten der kerk en der belijdenis voor de rechten ook van hen, die om bij de kerk te blijven, van het Hervormd Genootschap zich scheiden — zij blijven het betreuren, dat de mannen van het Réveil, en onder hen ook Groen, de dieprijpende kerkelijke kwestie steeds van de baan hebben geschoven.

Dese werd hun wel onder de oogen gebracht. Het groote belang van dit vraagstuk werd wel door hen gevoeld. Soms moesten zij er wel iets van zeggen. Maar zij hebben toch dit vraagstuk niet aangedurfd. Voor alles moesten de broeders vereenigd blijven. De Christelijke partij moest in stand gehouden worden. En daarom werd de schoolstrijd op den voorgrond gesteld. Dat was het middelpunt, waarom alle geloovigen zich scharen konden.

Met welk gevolg, is bekend. Alleen de mannen der Scheiding bewandelden een anderen weg.

Zij reformeerden eerst de kerk en gingen toen over tot het stichten van scholen, voor lager en ook voor hooger onderwijs.

Zij wandelden daarbij in het voetspoor der Hervormers, die dezelfde methode gevolgd hadden. En de geschiedenis heeft hun doen gerechtaar- digd. Althans kan hierover in de Gereformeerde kerken geen twijfel bestaan.

Groen's tintelende verklaring: *Staat was Lutheraan, ik ben Calvinist*, accentueerde Groen's positie scherper, dan de aanvang van deze opmerkingen te onderstellen geeft.

Toch moet in hoofdzaak met het hier gezegde worden ingestemd.

De formule: „de hoofdwaarheden der Hervorming", hoe goed ook bedoeld, en hoe be- grijpelijk ook in Engeland, waar de gang der Reformatie een geheel andere dan ten onzen was, kon hier slechts voor een tijd dienen.

Zoodra het nationale historische element zijn kracht herwon, kon men bij deze altoos oppervlakkige formule niet staan blijven.

De antithese waarin de Hervorming hier te lande opkwam, was een veel diepere geweest. Eerst door de belijdenis der uitverkiezing had men zijn onmiddellijke zielsgemeenschap met het Eeuwige Wezen tot in den wortel zelf van zijn oorsprong teruggevoerd.

Daarom gold de uitverkiezing hier te lande steeds als het *cor. Ecclesiae*, het eigenlijke hart der kerk.

Hoe kon dan wat *cor. Ecclesiae* was, gerang- schikt worden buiten de „hoofdwaarheden"? En toch, dat deed men.

Officiële Berichten.

GENERALE SYNODE 1899.

L. S.

De Financieele Commissie der Generale Synode te Groningen 1899, onder verwijzing naar haar Verantwoording in De Bazuin van 13 April 1900, heeft het genoege te kunnen vermelden, dat op haar verzoek de Provincie Zuid-Holland aangezuiverd heeft het bedrag, dat zij alomd verschildigd was in de Onkosten der Generale Synode.

De Quacitor van Zuid-Holland deel onstoe- komen f 437.70; welke als volgt verdeeld zijn

Noord-Holland 14 x f 5.33 = f 74.62

Groningen 14 x „ 5.33 = „ 74.62

Friesland 10 x „ 5.33 = „ 53.30

Utrecht 10 x „ 5.33 = „ 53.30

Oreirjel 8 x „ 5.33 = „ 42.64

Gelderland 8 x „ 5.33 = „ 42.64

Zeeland 8 x „ 5.33 = „ 42.64

Drente 5 x „ 5.33 = „ 26.65

N. Brab. en Limb. 5 x „ 5.33 = „ 26.65

Porto „ 0.64

f 437.70

Deze gelden zijn, na aftrek van een deel der porto's, aan de Provinc. Quacitoren gezonden. Namens den Financ. Commissie voorn., H. J. KOUWERHOVEN DZ.

Leiden, 23 Nov. 1900.

De kerkeraad der Gereformeerde kerk van Weesp (B) gevoelt zich gedrongen, nu de Heere der kerke alhier een eigen Dienaar des Woords heeft willen schenken en de gemeente mag samenkomen onder de geregelde bediening van Woord en Sacrament, een woord van hartelij- ken dank te richten tot de vele leeren, can- didaten in de H. godgeleerdheid en broeders oetenaren, die de kerk alhier met hunne gaven hebben willen dienen.

Tevens bericht hij, dat het adres van den Kerkeraad thans is: Ds. W. Goedhuijs, alhier.

Namens den Kerkeraad voornomd, A. KEX, Scriba,

Weesp, November 1900.

ZWARTSLUIS, 27 Nov. 1900. Zondag 25 de- zer was voor de gemeente een blijde dag, door dien in de vacature werd voorzien door de komst van Ds. J. Zijp van Koudekerke, die in de morgenure bij de gemeente werd ingeleid en in zijn dienstwerk bevestigd door Prof. P. Biesterveld van Kampen, naar aanleiding van Openb. 1: 16a. Na alhoop dezer treffende plechtigheid werd ZEW. Psalm 134: 3 toege- zongen. Des namiddags deed Ds. Zijp zijne intrede, predikende over Psalm 48: 13-15, en gepaste toespraken richtende tot den kerkeraad, de gemeente, den bevestigd, de plaatselijke Overheid en tot de besturen van de onder- scheide Christelijke vereenigingen. Stille de Heere onzen nieuwen hender en leenaar tot een rijken zegen, tot eere Zijns Naams en tot uit- breiding van zijn Koninkrijk.

Namens den Kerkeraad, E. DE BOER, Scriba.

Buitenland.

Engeland. De schoolstrijd.

Zij, die de Engelse liberale staatspartij ge- heel op één lijn stellen met onze antirevolutio- naire partij, hebben het niet geheel bij het rechte einde. Ten minste in sake de school denken de liberalen in Engeland anders dan de antirevolutionairen in Nederland. Dit blijkt uit het feit, dat de Engelse liberalen strijden voor een openbare school waar godsdienst onderwijs gegeven wordt. Op de openbare scholen wordt toch de geschiedenis van het Oude Testament en die des Nieuwen Verbonds onderwezen. Ook laat men de leerlingen d- tien geboden, het Onze Vader, de zaligsp- kingen, het 13de hoofdstuk van den eersten Zondbrief van Paulus aan de Corinthiërs, en andere gedeelten van de brieven, van buiten leeren, terwijl de onderwijzer deze uitlegt. Nu beweert men wel, dat het zelden voorkomt dat een onderwijzer bij die uitlegging misbruik maakt van zijne positie, doch het denkbeeld dat de school van de ouders moet uitgaan, heeft in Engeland nog geen wortel geschoten.

De Tories staan vrij onderwijs voor, en in plaats van algemeen godsdienst-onderwijs, willen zij, dat aan de leerlingen kerkelijk-leerstell- onderwijs gegeven zal worden. Niet tevreden dat hunne vrije scholen door den staat geub- sideerd worden, willen zij ook dat kerkelijk leerstellig onderwijs gegeven worden zal op de openbare scholen. De Tories zijn over het algemeen voor centralisatie; zij willen dat ook de zaken van de religie zullen staan onder de opperhoofheid van den staat. Wanneer nu de Whigs of liberalen voorstanders waren van de gedachte van „sovereiniteit in eigen kring", dan zou de tegenstelling van de partijen snuiver zijn. Doch nu staan de liberalen wel de vrijheid van de kerk voor, en willen daarom, dat het pri- vilege van de Episcopale staatskerk, en van de Schotse staatskerk zal vervallen. Wij houden het er voor, dat de Engelse liberale partij nooit er toe geraken kan om invloed ten goede op den gang van zaken uit te oefenen, tenzij niet alleen voor de vrije kerk, maar ook voor de vrije school gestreden wordt. Maar dan zou het openbaar worden, dat de liberale partij in Engeland elementen bezit, die, als zij de banier der vrijheid wil opheffen, niet tot haar behooren, ni. radicalen waarvan sommigen de imperialistische politiek van een Chamberlain niet afkeuren. Men is in het liberale kamp van Engeland vooral verdeeld ten opzichte van den oorlog in Zuid-Afrika. Sommigen begin- nen in steeds krachtiger bewoordingen den oorlog af te keuren, anderen steunen de poli- tiek van Chamberlain c. s. en werken den Jingo's in de hand. Door dezen staat van zaken heeft Chamberlain vrij spel.

En Gladstone, die door zijn van edele ver- toonwaardig glorieoed woord de verdediging onder de partijgenooten wist te bezweren om ze allen als één man te laten optrekken voor de zaak van gerechtigheid, ontbreekt. Van daar, dat de liberale partij met machteloosheid geslagen is. Nog meer zouden de liberalen ge- slaakt zijn, wanneer er een man opatond, die een staatkundig program schreef waardoor de elemen- ten, die het Woord Gods verwerpen, genood- zaakt werden een eigene partij te vormen. Nu wenden zich velen, juist omdat er zoovele on- geloovigen bij de liberale staatspartij aange- sloten zijn, tot de conservatieven of Tories, die beweren, dat zij er voor strijden dat Enge- land zich als een Christennatie zal openbaren.

Eene gemeente die niet met de vereeniging van de Vrije Schotsche en de Presbyteriaansche kerk mede- gaat.

Er wordt uit Schotland medegedeeld, dat de predikant Murdo Mackenzie van Inverness een samenkomst hield met zijne gemeente, om haar bekend te maken dat hij niet met de Unie van de Presbyteriaansche en de Vrije Schotsche kerken kon medegaan. Wij vinden het vreemd, dat de heer Mackenzie daarvoor de gemeente moest samenroepen; het komt ons voor, dat hij die weigering niet had mogen doen dan na eerst met zijn kerkeraad te hebben overlegd, terwijl van de resultaten van dit overleg de gemeente had moeten kennis dragen.

De minderheid in de Vrije Schotsche kerk, die niet met de vereenigde Presbyteriaansche kerk wil medegaan, schijnt niet alleen van plan om den naam van „Free Church" te blijven dragen, maar ook om door middel van een bur- gerlijk proces de goederen van de Free Church te houden. Met dit pogen wilde Mackenzie

niet medegaan. Hij hoopte dat de geünieerde kerk met hem, en met hen die hem volgen, zoo- danige regelingen zoude treffen, die het voor hen mogelijk zou maken om zich weder bij hunne broeders in de geünieerde te voegen. De gemeente toonde met de handelingen van haar predikant in te stemmen.

Wij vrezen, dat wanneer de enkele Hoog- landers, die niet met de vereeniging medegaan, hunne rechten op de kerkgebouwen enz. willen handhaven, zij van een kwade reis zullen te huis komen. Wij denken dat de Engelse rechtbanken de kerken van het Schotsche hoog- land zullen beschouwen als deelen van het ge- heel, dat zich niet met de geünieerde Presbyteria- nen vereenigde, zoodat de eigendommen toegekend zullen worden aan hen, die geen bezwaar in de vereeniging zullen hebben.

Duitschland. De verhouding van de zending tot de staatsmacht.

De em. predikant Horbach te Warburg heeft dezer dagen een openbaren brief aan het adres van den bisschop van Anser gezonden over de verhouding van de zending tot de politiek, welk geschrift tevens een memorie voor de Duitse regering zijn wil. Dr. Horbach betoogt in deze brochure, dat de christelijke zending niets met de staatkunde uitstaande heeft, ter- wijl de politiek zich niet met de zaken, de zending betreffende, mag inlaten. De Evangelische zending houdt zich aan deze stelling, maar de Roomsche missie niet. Veelal vindt men bij Roomschen een vermenging van zending en politiek. Het is zelfs het ideaal en het systeem van de Roomschen, om zending te drijven ge- paard met het gebruiken van geweld door middel van de wereldmacht. Dit toont de schrij- ver met de stukken aan.

In 1898 sprak de staatssecretaris van Bui- tenclandse zaken, Graaf von Bülow, in de ver- gadering van den Rijksdag op 8 Februari: „Het moet ons zwaar wegen dat de leider der Room- sche zending in Shantung, bisschop Anzer, ons op de onduidelijkste manier verklaarde, dat onze vestiging op Kiantchau een levenskwacstie niet voor den bloei, maar voor het bestaan van de Zending in China is." Op dit woord van den bisschop was door de regering aan- stands gehandeld. Den 1sten November 1897 waren in Shantung twee zendingen van den bisschop door een bende heidenen vermoord. Op den 7den Nov. sprak bovengenoemde bis- chop, die in Duitschland vertoefde en per telegraaf van het gebeurde in kennis was ge- steld, met den Keizer van Duitschland. Reeds den 10den November stak op keizerlijk bevel de divisie kruisers, welke voor Shanghai gesta- tionneerd was onder bevel van den vice-admi- raal von Diederichs, in zee om de baai van Kiantchau te bezetten. Op den 14den Novem- ber werd Kiantchau in bezit genomen en wel, blijkens de door von Diederichs gestelde pro- clamatie, „om een waarborg te hebben voor de vervulling van de eischen die als zoen- offer moesten dienen wegens het vermoeden van Duitse Zondelingen in Shantung." Aan die eischen werd dank zij de dreigende Dui- tse kanonnen geheel voldaan. Ongeveer vier tonnen goud liet de bisschop van Anzer zich betalen als zoenoffer, om met dit geld der Chi- nese regering „zoenkerken" te bouwen.

De Chinese zending leidt echter door deze daad van geweld groote schade, daar het nu beweert was, dat zij voor een staatkundige macht, die den weg voor veroveringen baande, moest gehouden worden. Hierdoor werd het vertrouwen in de zending in China te gronde gericht. Kiantchau had Duitschland mogen ver- werven, maar niet onder voorwendsel van de zending te beschermen. Iets ergers kon der zending niet in den weg gelgd worden. Dr. Koss, die sedert 28 jaren in China arbeidt, noemt het in bezit nemen van Kiantchau „de grootste slag die het Christendom in China ge- durende onzen leeftijd toegebracht is." Anzer moest tegen zijn wil dit zelf erkennen, toen hij op 1 Dec. 1899, dus vóór het uitbarsten van den oorlog, verklaarde dat „zijn geheele zen- dingswerk verwoest was," er aan toevoegende: „de eerste en gewichtigste oorzaak der vervolg- ing was de bezetting van Kiantchau."

Nu zou men mogen verwachten dat de Roomsche bisschop van gevoelen veranderde. Doch dit is niet het geval. In zijn schrijven van 9 December 1899 verlangt hij van de Duitse regering, dat zij niet alleen de zen- delingen in bescherming nemen zal, maar ook dat zij gebruik zal maken van haar macht om de Chinese onderdanen die tot de Roomsche kerk overgingen, onder hare boede te stellen.

Hij verwachtte dat het geschrift van Dr. Hor- bach veel zal bijdragen tot kennis van het Chinese vraagstuk.

Hiermede in overeenstemming is hetgeen mevrouw Bishop, een Christelijke dame, die veel in Arie gereisd heeft en ook een tijd lang in China vertoefde, mededeelt. Zij heeft gedu- rende haar reis door het „hemelsche rijk" op- gemerkt, dat de haat tegen de vreemdelingen steeds toenam. Zij schreef dit voor een groot deel toe aan het optreden van de Roomsche zendingen. Ofschoon zij aan hunne personen groote achting toedroeg, keurde zij het in de zendingen af, dat zij zich dezelfde eerbeteu- gingen lieten geven als aan de mandarijnen toegekend waren; dat zij na den opstand te Tze Chuen buitensporig hooge eischen tot schade- vergoeding deden, en dat zij voor hunne pro- leten voorrechten zoeken te verkrijgen, waarop zij als gewone Chinezen geen recht zouden hebben.

Gemengd nieuws.

Onder de interessantste zaken in het congres- pa eis der Parijse tentoonstelling mocht men de nitstalling van het blauwe kruis rekenen. In Frank- rijk bestaan volgens mededeelingen in het congres- palais, vier vereenigingen, welke ten doel hebben het gebruik van alcohol te bestrijden. Tot de in 1877 door den predikant Rochet van Genève opgerichte internationale vereeniging van het blauwe kruis behooren 26,402 leden, van welke 8408 roe- ger drinkers waren. Rochet kreeg een gouden me- daillie. Uit Zweden wordt medegedeeld dat sedert de verkoop van alcohol onder strenge controle van den Staat geplaatst is, bijv. in Gothenburg, in de laatste 25 jaren het alcoholgebruik met 50 procent is afgenomen. Zweden behoort tegenwoordig tot de volken, die procentgewijze het minste alcohol ver- bruiken. Het merkwaardigste zijn de mededeelingen uit Rusland. In dit land is sedert 1893 de Staat alleen verkoper van brandewijn.

Dit monopolie is tot hertoe in de helft van het rijk ingevoerd. Wanneer in eene provincie het staatsmonopolie zal worden ingevoerd, dan sluit de regering na vooraf daarvan kennis gegeven te hebben, alle herbergen; tegelijk worden dan ont- houdingscomité's ingesteld, welk financieel door den Staat gesteund worden. In het budget voor 1900 zijn voor deze ondersteuning drie en een half miljoen gulden uitgetrokken. Deze comité's moeten tegen den geheimen verkoop van brande- wijn waken en goede en goedkope herbergen